

PATVIRTINTA
Mažeikių lopšelio-darželio „Berželis“
Direktoriaus 2025 m. rugpjūčio 29 d.
Įsakymu Nr. V1-126

**MAŽEIKIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „BERŽELIS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) PROGRAMA**

Mažeikiai, 2025 m.

TURINYS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
1.1. Požiūris į vaiką ir į jo ugdymą(si).....	3
1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės	4
1.3. Vaikų poreikiai.....	5
1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai	9
1.5. Regiono ypatumai	10
1.6. Mokyklos savitumas	11
1.7. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas	13
2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	15
3. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAS.....	17
4. UGDYMO SI TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS	19
4.1. Ikimokyklinio ugdymo(si) sritys.....	25
5. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS	44

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Požiūris į vaiką ir į jo ugdymą(si)

Mažeikių lopšelio-darželio „Berželis“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) parengta pagal Lietuvos respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. Nr. V-1142, patvirtintas Ikimokyklinio ugdymo programos gaires.

Programoje yra pateikti esminiai susitarimai dėl vaikų nuo 1 iki 6 metų ugdymo(si), siekiant užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą(si) ir ugdymo(si) tęstinumą.

Atnaujintoje Programoje vadovaujamas Gairėse pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, numatytos sąlygos kokybiškam vaikų ugdymui(si), kuris brandina kūną, smegenų struktūras, skatintų vaikų raidą:

- ✓ ankstyvajai vaiko raidai būdingas spartus netolygus augimas, veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi nevienalaikiškumas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaikų individualumui;

- ✓ kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikai turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas;

- ✓ vaikų mąstymo sinkretiškumas, pasaulio kaip nedalomos visumos matymas suponuoja visuminį požiūrį į ugdymą(si). Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis;

- ✓ vaikų ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu. Vaikų raidai ir ugdymui(si) svarbiausios yra jautrios socialinės sąveikos, grindžiamos dialogiškumo principu;

- ✓ vaikų tarpusavio dialoguose ir dialoguose su suaugusiaisiais konstruojamos bendros prasmės. Vaikų grupėje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė, vaikai mokosi girdėti vienas kitą, skatinama mokymosi vieniems iš kitų kultūra;

- ✓ darnų vaikų vystymąsi užtikrina vaiko raidą skatinantis ugdymas. Siekiama turtinti, plėsti ir kompensuoti nepalankioje aplinkoje augančių vaikų patirtis, kuriamos vaikus ugdytis įgalinančios socialinės ir kultūrinės aplinkos.

Darželio Programa grindžiama **sociokultūrine raidos teorija** (Levas Vygotskis), kuri nukreipta į visuminę vaiko raidą. Jis mokosi ir vystosi per sąveiką su kitais žmonėmis ir kultūra. Mokytojo vaidmuo – tarpininkavimas: jis padeda vaikui savarankiškai veikti ir perprasti kultūrą, skatindamas aktyvumą ir savarankiškumą saugioje aplinkoje. Mokymo turinys yra susijęs su vaiko kasdieniu gyvenimu, jo interesais ir poreikiais. Mokymas(is) vyksta per žaidimą, įvairią veiklą ir

bendravimą. Kalba yra esminė mokymosi ir bendravimo priemonė. Sociokultūrinė teorija pabrėžia individualių poreikių tenkinimą, socialinių, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, kūrybiškumo bei bendradarbiavimo įgūdžių ugdymą. Programai artima **konstruktyvizmo teorija**, pabrėžianti aktyvų vaiko vaidmenį mokymosi procese. Vaikas pats konstruoja žinias per tyrinėjimą, eksperimentavimą ir žaidimą, remdamasis savo patirtimi ir sąveika su aplinka. Mokytojas yra pagalbininkas, stebintis, drąsinantis ir kuriantis aplinką, skatinančią vaiko smalsumą, kūrybiškumą bei savarankiškumą. Mokymo turinys susijęs su vaiko kasdienine patirtimi ir interesais, daugiaaspektis, integruotas ir pritaikomas individualiems vaikų poreikiams ir gebėjimams. Mokymo(si) procese integruojamos įvairios ugdymo(si) sritys. Žaidimas yra pagrindinė vaiko mokymosi priemonė, per kurią jis įgyja įvairių įgūdžių ir gebėjimų.

Sociokultūrinė ir konstruktyvistinė teorijos siūlo holistinį požiūrį į vaiko ugdymą(si), pabrėždamos socialinės sąveikos, kultūrinio konteksto ir aktyvaus žinių kūrimo svarbą. Šios teorijos gali padėti ugdyti savarankiškus, kūrybingus ir socialiai atsakingus asmenis.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- ✓ **vaiko orumas** – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- ✓ **vaiko gerovė** – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- ✓ **saviraiškos laisvė** – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- ✓ **lygiavertis dalyvavimas** – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- ✓ **lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;
- ✓ **pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

✓ **bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

✓ **kultūrinis tapatumas** – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

✓ **Pagarba gamtai** – gamtos ir aplinkos pažinimas, mokantis ją tausoti ir protingai naudotis gamtos teikiamomis gėrybėmis.

1.3. Vaikų poreikiai

Mokykloje ugdomi vaikai skirtingos socialinės padėties, kultūros, asmeninės patirties, gebėjimų, skirtingų ugdymosi poreikių turintys vaikai, kitakalbiai, migrantų vaikai nuo 1 iki 7 metų. Mokyklą lankantiems, socialinės atskirties ir skurdo aplinkoje augantiems vaikams, reikalingi jų poreikius atitinkantys, paramos ir pagalbos būdai, palaikymas. Siekiama turtinti, plėsti ir kompensuoti nepalankioje aplinkoje augančių vaikų patirtis, kurti vaikus ugdytis įgalinančias socialinės ir kultūrinės aplinkas. Atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsniams būdingus raidos ypatumus bei fiziologinius poreikius ugdytiniams trumpinamas pietų miegas.

Taikant universalus dizaino mokymosi (UDM) principus bus atliepiami kiekvieno vaiko individualūs poreikiai, sudarant sąlygas jiems mokytis ir tobulėti pagal savo gebėjimus. Įstaigos Vaiko gerovės komisija (VGK) aktyviai dalyvaus užtikrinant vaikų poreikių tenkinimą, teikdama pagalbą ir koordinuodama veiksmus, kad būtų sudaryta palanki aplinka visapusiškai vaiko raidai.

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą, kad visi vaikai turėtų galimybę augti palankioje, saugioje ir įkvepiančioje aplinkoje, kurioje ugdymo procesas grindžiamas pagarba, bendradarbiavimu ir individualiu požiūriu į kiekvieną vaiką:

✓ **žaidimo poreikis** – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

✓ **saugumo poreikis** – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdat vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

✓ **draugysčių poreikis** – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

✓ **komunikavimo poreikis** – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

✓ **pažinimo džiaugsmo poreikis** – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

✓ **kūrybinės saviraiškos poreikis** – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;

✓ programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti **unikalius kiekvieno** vaiko poreikius, tarp jų ir **specialiuosius ugdymosi** poreikius.

Vaikai yra aktyvūs ugdymo(si) turinio ir proceso kūrimo dalyviai, įsitraukiantys, atliepiantys, siūlantys, ir taip dalyvaujantys su jų ugdymusi susijusiuose sprendimuose. Vaikų reagavimo į ugdymo(si) situacijas stebėjimas, įsiklausymas į vaikų nuomonę padeda mokytojui geriau suprasti momento čia ir dabar poreikius ir jais grįsti ugdymo(si) procesą:

✓ mokytojas drauge su vaikais Mokykloje kuria demokratiškus procesus. Vaikai skatinami susitarti, dalintis, išreikšti savo nuomonę, mokytis kurti taisykles ir jų laikytis;

✓ demokratiško ugdymo(si) aplinkoje vaikai atranda ir augina autentišką lyderystę. Kiekvienas vaikas turi galimybę išbandyti lyderio vaidmenį skirtingose situacijose. Mokytojas visais būdais skatina vaikus pripažinti ir priimti įvairiopas lyderystės apraiškas;

✓ vaikai yra neatsiejami savo aplinkų ir veiklų vertinimo dalyviai ir, padedami mokytojo, atranda būdus, kaip savo pajautą ar nuomonę išreikšti ir parodyti kitiems.

Vaikai ugdosi stebėdami, veikdami spontaniškai, užsikrėsdami patrauklia, malonumą teikiančia veikla ir pagal savo jėgas, poreikius bei pomėgius įsitraukdami į mokytojo organizuotą kryptingą veiklą. Programoje numatyti vaiko ugdymosi žaidžiant ir patirtinio ugdymosi būdai, atitinkantys vaikų prigimtį ir raidos poreikius:

✓ vaikų ugdymasis žaidžiant.

Žaismingumas natūraliai būdingas vaiko santykiui su pasauliu, yra viso jo veikimo ir ugdymo(si) bruožas, vaikų kultūros plėtojimo prielaida. Spontaniškas žaismingumas skleidžiasi per vaikų tyrinėjimą ir eksperimentavimą, visavertiškai įgyvendinamas per savarankiškai pačių vaikų kuriamus žaidimus. Vaikai ugdosi, įsitraukę į žaidimus, žaisdami sensomotorinius tyrinėjimo žaidimus, savarankiškai kurdami vaizduote paremtus režisūrinius, siužetinius vaidmenų ir naratyvinius žaidimus. Tikslingai formuojant(is) siauresnius, savitus gebėjimus žaidžiami didaktiniai

žaidimai. Ugdymo(si) procese išlaikomas balansas tarp savarankiškai vaikų kuriamų siužetinių vaidmenų žaidimų ir ugdomųjų žaidimų su taisyklėmis;

✓ vaikų patirtinio ugdymosi būdai.

Susidomėję įvairiomis veiklomis, stebėdami, tyrinėdami, eksperimentuodami, kurdami, dalindamiesi patirtimi, vaikai visais pojūčiais patiria, pajaučia objektus, jų savybes, ryšius, reiškinius ir procesus, atranda tai, kas jiems nauja, gilina supratimą ir plėtoja gebėjimus. Ugdymo(si) procese skatinami šie vaikų patirtinio ugdymosi būdai: personalizuotas, savivaldus, dialogiškas, judrus, įkūnytasis ugdymasis, ugdymasis tyrinėjant, kuriant, reflektuojant.

Mokykloje ikimokyklinis ugdymas yra grįstas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis. Atliepantis ir tenkinantis vaiko poreikius, bei skatinantis jo gebėjimų augimą, atitinkantį ikimokyklinio ugdymo tikslus (žr. 1 pav.).

1 pav. Vaiko galios.

Mūsų sveikata ir gerovė

Kasdienio gyvenimo įgūdžiai
Fizinis aktyvumas
Savireguliacija ir savikontrolė
Savivoka ir savigarba

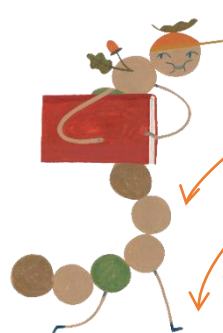
Kuriu ir išreiškiu

Estetinis suvokimas
Meninė raiška
Gebėjimas žaisti
Kūrybiškumas
Tyrinėjimas
Emocijų suvokimas ir raiška

Aš ir bendruomenė

Savireguliacija ir savikontrolė
Savivoka ir savigarba
Emocijų suvokimas ir raiška
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais
Aplinkos pažinimas

Aš kalbų pasaulyje

Kalbų supratimas
Kalbinė raiška
Skaitmeninis sumanumas
Meninė raiška
Aplinkos pažinimas

Tyrinėju ir pažįstu aplinką

Aplinkos pažinimas
Matematinis mąstymas
Skaitmeninis sumanumas
Kalbų supratimas
Tyrinėjimas
Problemų sprendimas
Mokėjimas mokytis

Kūrybingas

Sėkmingai besimokantis

Vaiko galios

Lanksčiai mąstantis

VAIKO RAIDĄ SKATINANČIOS
VISUMINIO UGDYMO(SI) SRITYS
Pasiekimų sritys

Komunikabilus

Jautrus kultūrinei įvairovei

Besirūpinantis savimi ir kitais

Pasitikintis savimi

Programa bus atnaujinama, tobulinama, koreguojama, atsižvelgiant į vaikų pasiekimų vertinimo rezultatus, poreikių kaitą, tėvų lūkesčius ir pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas, ugdymo aplinkos pokyčius, Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatus.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvai yra svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą ir kokybišką ugdymą, dalyvauja vaiko ugdymo procese kaip partneriai. Su šeimomis aktyviai bendraujama dar prieš vaikui pradedant lankyti darželį. Šis išankstinis bendravimas yra pagrįstas tėvų, kaip svarbiausių ugdytojų ir partnerių, vaidmens pripažinimu. Tėvai kviečiami asmeniškai ar grupelėmis susipažinti su įstaigos administracija, vidaus, lauko erdvėmis, prioritetinėmis kryptimis, vertybėmis, įstaigos išskirtinumu. Tai padeda sukurti pasitikėjimą, įtraukti tėvus į ugdymo procesą nuo pat pradžių ir užtikrinti sėkmingą vaiko perėjimą į ugdymo įstaigos aplinką.

Didelis dėmesys skiriamas vaikų šeimos pažinimui, tėvų (globėjų) nuostatų ir lūkesčių išsiaiškinimui bei jų poreikių tenkinimui. Siekiant užtikrinti kiekvienam vaikui kokybišką ugdymo procesą, mokytojai, bendradarbiaudami su tėvais, derina ugdymo kryptį, turinį ir procesą, atsižvelgdami į šeimos lūkesčius, vaiko individualias galias ir patirtį. Kiekvienais metais atliekamas įstaigos veiklos kokybės įsivertinimas. Anketinių apklausų, individualių pokalbių ir/ar grupinių diskusijų metu stengiamasi išsiaiškinti, įvertinti tėvų (globėjų) lūkesčius ir pageidavimus. Gautos žinios apie vaikus, jų šeimų tradicijas, šeimos kultūrinę ir socialines aplinkas apibendrinamos ir panaudojamos tobulinant ir įgyvendinant kokybišką ugdymo turinį. Mokykloje pripažįstami ir gerbiami šeimų kultūriniai ir socialiniai skirtumai. Vaikų tėvai (globėjai) kviečiami dalyvauti edukacinėse išvykose, ištvermės, muzikos žygiuose, tradiciniuose Mokyklos renginiuose. Vykdomas nuolatinis informavimas apie lopšelio-darželio veiklą (vertybes, tradicijas ir kt.), Mokyklos internetinėje svetainėje, elektroniniame dienynė „Mūsų darželis“, Mokyklos ir grupių Facebook paskyrose, informaciniuose stenduose ir kt. Šviečiamojo pobūdžio informacija apie vaikų ugdymo ypatumus dalinamasi Mokyklos Facebook „Mažeikių lopšelis-darželis „Berželis“, Instagram „ldberzelis“ paskyrose. Švietimo pagalbos specialistai, fizinio ugdymo, meninio ugdymo mokytojos kiekvieną savaitę (pagal grafikus) konsultuoja tėvus (globėjus) jiems rūpimais klausimais.

Mokyklą lankantiems vaikams, turintiems įvairių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, sutrikimų, ugdymosi sunkumų teikiama kompleksinė specialistų (logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, mokinio padėjėjo) pagalba ir paslaugos. Jie ugdosi kartu su bendraamžiais bendrojo ugdymo grupėse.

Vaiko gerovės komisija, mokytojai bendradarbiaudami su vaiko tėvais (globėjais), rengia ir įgyvendina individualias ugdymo programas ir (arba) švietimo pagalbos planus.

Tai daroma remiantis vaiko pasiekimais, švietimo pagalbos specialistų rekomendacijomis. Taip pat nuolat stebimi vaiko rezultatai, tobulinamos mokymo strategijos bei vykdomos prevencinės ir socialinės veiklos.

Tėvai palankiai vertina prioritetines Mokyklos veiklos sritis: sveikos gyvensenos, fizinės sveikatos, gamtosauginių įgūdžių, socialinių-emocinių kompetencijų stiprinimą, taikomus inovatyvius ugdymosi metodus, džiaugiasi tvaria, estetiška, jaukia, šilta Mokyklos aplinka. Ypatingai tėvai džiaugiasi Mokyklos geografinė padėtimi ir Mokykloje vyraujančia natūralia gamtine aplinka, todėl vienas iš tėvų poreikių – ugdomųjų veiklų organizavimas lauke ilginant buvimo lauke laiką. Šeimų lūkesčiai ikimokykliniam vaiko ugdymui nevienodi. Vieni tėvų (globėjų) poreikiai labiau susiję su vaiko ugdymu: jiems labai svarbu, kad vaikams būtų sudarytos visapusiškos ugdymo(si) sąlygos, kad būtų tenkinami specialieji ir išskirtinių gebėjimų turinčių vaikų poreikiai, teikiama specialistų pagalba. Kitiems labiau svarbu fizinis ir emocinis vaikų saugumas, tinkama jų priežiūra, kokybiškas maitinimas, kvalifikuoti darbuotojai, kurie gebėtų tinkamai pasirūpinti jų vaikais. Apibendrinant tėvų poreikius ir lūkesčius, galima teigti, kad leisdami savo vaiką į ikimokyklinę įstaigą jie tikisi visapusiško vaikų ugdymo, stiprinant sveikatą, gamtosauginius ir socialinius-emocinius įgūdžius, inovatyvių ugdymo metodų ir savalaikės specialistų pagalbos. Taip pat jiems svarbi jauki, natūrali aplinka, kuo daugiau veiklų lauke bei vaikų fizinis ir emocinis saugumas, kokybiška priežiūra ir maitinimas, kurį užtikrina kvalifikuoti darbuotojai.

Atliepiant vaikų ir šeimų poreikius, Mokykloje veikia budinti grupė.

Šeimos ir Mokyklos bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba pasitikėjimu, dėmesiu. Bendradarbiaujant su tėvais telkiama bendruomenė, kuriamos darželio tradicijos, kultūra. Ypatingas dėmesys skiriamas vaiko adaptacijai. Šiuo laikotarpiu svarbus yra kuo glaudesnis bendradarbiavimas su tėvais. Tėvai kviečiami kartu su vaiku pabūti grupėje, artimiausios susipažinti su grupės mokytojomis ir kitu personalu, aptarti šeimos ypatumus bei poreikius, pasidalinti pasiūlymais bei pastebėjimais.

Sėkmingas pedagogų, vaiko ir šeimos bendradarbiavimas užtikrina ugdymo tęstinumą ir kokybę, lemia optimalius vaikų pasiekimus, pažangą, motyvaciją, didesnę savivertę ir pasitikėjimą savimi.

1.5. Regiono ypatumai

Mokykla įsikūrusi Mažeikių miesto mikrorajone, patogioje geografinėje vietoje, šalia daugiabučių namų kvartalo, kur gyvena įvairių socialinių ir kultūrinių sluoksnių bendruomenė. Artimiausioje aplinkoje yra daugiaaukščiai namai, lopšelis-darželis „Gintarėlis“, Kalnėnų progimnazija, vaikų dienos daugiafunkcis centras, moksleivių namai, Melioratorių parkas ir Sodų skvero parkelis. Netoli yra Pavenčiai, teka upė Venta. Vaikai turi galimybę stiprinti sveikatą, fizinę ištvermę visus metus dalyvaudami ištvermės žygiuose. Lavinti muzikinius ir meninius gebėjimus

specialiuose muzikos žygiuose. Ventos upės slėnis, Melioratorių parkas, Sodų skvero parkelis suteikia galimybę vaikams susipažinti su paupio, parkų augmenija bei gyvūnija, stebėti gamtą visais metų laikais. Geografinės vietos privalumai: edukacinės išvykos į netoliese esančius objektus, tokius, kaip prekybos centrai „Maxima“, „Iki“, odontologijos klinika, Moksleivių namai, vaikų ir jaunimo daugiafunkcis centras, sporto mokykla, grožio salonai, juvelyrinių dirbinių dirbtuvės, Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčia ir kitos paslaugų įstaigos, bendradarbiavimas su socialiniais partneriais suteikia galimybę vaikams ugdytis kitose aplinkose už darželio ribų bei praturtina jų ugdomąją aplinką įvairiais pažintiniais aspektais.

1.6. Mokyklos savitumas

Atsižvelgiant į tai, kad iki 700 m. atstumu šalia Mokyklos veikia trys ikimokyklinio tipo ugdymo įstaigos, svarbu akcentuoti Mokyklos išskirtinumą ir konkurencinį pranašumą - Mokyklos lauko aplinka formuojama natūralaus kraštovaizdžio stiliumi, todėl vidury miesto, vaikai gali ugdytis natūralioje ekologinės įvairovės gamtinėje aplinkoje. Ugdymo procese įgyvendinami gamta, ekologija ir tvarumu grįsti sprendimai, efektyviai išnaudojant gamtos teikiamą naudą. Didelis dėmesys skiriamas vaikų šiuolaikinių, asmeninių įgūdžių formavimui (dėkingumo, dėmesingumo (angl. mindfulness), kvėpavimo praktikoms. Mokykla dalyvauja Žemės ūkio ministerijos koordinuojamoje programoje „Pienas vaikams“. Vaisių vartojimo skatinimo mokykloje programose. Vykdoma sveikatai palanki mityba, pagal kokybės sistemas pagamintų maisto produktų vartojimo skatinimo vaikų ugdymo įstaigose.

Mokykloje įgyvendinamos ikimokyklinio ugdymo ir priešmokyklinio ugdymo programos. Ugdomi vaikai nuo 1 iki 7 metų, veikia bendrosios paskirties 9 grupės. 3 ankstyvojo amžiaus grupės, ikimokyklinio ugdymo grupės, iš jų viena M. Montessori elementus ugdymo procese taikanti ugdymo grupė, kurią lanko mišraus amžiaus vaikai. 2 – priešmokyklinio ugdymo grupės, iš kurių viena mišraus amžiaus vaikų grupė. Nuo 2016 m. veikia pietų nemiegančių vaikų grupė.

Ugdymo turinys nuosekliai ir sistemingai orientuotas į praktinę gamtosauginę veiklą, ekologinio sąmoningumo ugdymą. Esame respublikinės ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijos „Sveikatos Želmenėliai“ nariai, Mokykla priklauso Lietuvos socialinio emocinio ugdymo asociacijai, nuo 2020 m. pripažinta sveikatą stiprinanti mokykla šalies lygmeniu, nuo 2024 m. esame aktyvūs Lietuvos EKO mokyklos tinklo dalyviai. Dalyvaujame atrankoje „Tvari mokykla 2030“, bendradarbiaujame su Visuomenės sveikatos biuru ir kt. Kasdienėje Mokyklos veikloje vadovaujamės tvarumu, gamtos saugojimo paremtais sprendimais: lauko teritorija formuojama natūralaus kraštovaizdžio stiliumi, kur vaikai gali tyrinėti, judėti, žaisti ir jausti darną su gamta. Laistymui naudojamas kritulių vanduo taupant vandentiekio vandenį, įrengtos biologinė įvairovė skatinančios priemonės (inkilai, vabzdžių viešbučiai, pakeltos lysvės su langeliais ir kt.), vyrauja rūšiavimo, daugkartinio daiktų naudojimo kultūra, t. y. įrengtas ir paženklintas elementų surinkimo

postas, dalijimosi daiktais stotelė, sliekynas, kur vaikai stebi organines atliekas skaidančius organizmus ir kt.

Vadovaudamasi tvarumo principais, Mokykla reprezentacinėms priemonėms, informaciniais leidiniams naudoja ekologiškas medžiagas, mažiau balintą popierių, siekia užtikrinti perkamų ugdymo priemonių atsakingą pasirinkimą ir naudojimą atsižvelgiant į jų medžiagų sudėtį, funkcionalumą ir ilgaamžiškumą ir kt. Kalendorinių švenčių, įvairių renginių, vidaus ir lauko aplinkos puošybai naudoja gamtos išteklius tausojančius būdus ir priemones: daugkartinio naudojimo ar rankų darbo, vietinius ir sezoninius išteklius, perdirbtas, perdirbamas medžiagas, antrines žaliavas, minimalizmą.

Ugdymo turinyje ekologinis mąstymas, gamtosauga, fizinis aktyvumas, emocinė sveikata suvokiami kaip viena kitą papildančios sritys egzistuojančios visumos kontekste. Todėl aktyviai dalyvaujame sveikatą stiprinančios mokyklos veikloje ir įgyvendiname „Sveikatos beržynėlis“ programą. Pagal šią programą visose grupėse organizuojamos vaikų fizinį aktyvumą skatinančios ir sveikatą stiprinančios veiklos. Vaikų fizinio aktyvumo ir ištvermės skatinimui vykdome jau tradicija tapusią projektinę veiklą „Ištvermės žygiai“, „Muzikos žygiai“. Socialinių-emocijų įgūdžių ugdymo programos „Kimochi“ elementai kryptingai integruojama į ugdymo turinį ir joje dalyvauja 100 proc. visi ikimokyklinio ir priešmokyklinio, išskyrus ankstyvojo amžiaus vaikai. Vasaros metu vyksta ugdymas Stovyklos principu.

Mokyklos teritorija projektuojama su skirtingomis veiklų zonomis (sodas, daržas, beržynas, augalų labirintas, smilgų kambariai ir kt.). Toks suskirstymas leidžia vaikui veikti skirtingose aplinkose ir keisti veiklas: užsiimti sodininkyste, daržininkyste, sportuoti, pažinti, tyrinėti aplinką ir žaisti. Siekiant asmeninės kiekvieno vaiko pažangos, atliepiančios Mokyklos bendruomenės poreikius, atsižvelgiant į veiklos kokybės įvertinimo rezultatus, įgyvendinamos inovatyvios Mokyklos bendruomenės inicijuojamos projektinės veiklos:

- ✓ Vaikų ištvermės žygiai. Jais siekiama visapusiškai ugdyti vaikus: gerinti jų fizinę ištvermę, stiprinti sveikatą, lavinti gamtos pažinimo ir orientavimosi įgūdžius, taip pat ugdyti gamtosauginį mąstymą, komandinio bendradarbiavimo, emocinio vystymosi, kūrybiškumo ir saugumo įgūdžius.

- ✓ Muzikos žygiai gamtoje, kurie ugdo vaikų fizinį aktyvumą, lavina jų jutiminį ir estetinį suvokimą, gerina klausą bei ritmo pojūtį per gamtos garsus. Skatina kūrybiškumą, emocinę saviraišką, ugdo gamtos pažinimą ir aplinkosaugą. Taip pat stiprina socialinius įgūdžius, bendradarbiavimą, gerina motoriką ir lavina kalbą.

- ✓ Bendruomenės AČIŲ kultūros puoselėjimas „Dalinamės, vaišinamės, dėkojame“. Jos tikslas puoselėti dėkingumo bei bendruomeniškumo kultūrą Mokykloje, stiprinant darbuotojų tarpusavio ryšius ir gerą darbo atmosferą.

✓ „Aš darželyje svarbus“. Šios veiklos tikslas - skatinti priešmokyklinio amžiaus vaikų savivertę, atsakomybę ir bendruomeniškumo jausmą, suteikiant jiems galimybę aktyviai įsitraukti į darželio administracijos veiklą. Vaikai, padėdami darželio sekretorei, direktoriaus pavaduotojui ūkio reikalams, susipažįsta su įvairiomis profesijomis, ugdo bendravimo įgūdžius ir patiria, kad jų indėlis yra vertingas ir reikšmingas visos darželio bendruomenės gyvenime.

✓ Dėmesingumo, sąmoningo kvėpavimo praktikos darželio vidaus ir lauko edukacinėse erdvėse: „Smilgų kambariuose“, „Akmenyne“, „Beržyne“.

✓ Dėkingumo praktikos prieš valgį ritualas. Ši praktika ugdo vaikų dėkingumą, didina sąmoningumą ir kuria struktūrizuotą ritualą. Stiprina bendruomeniškumą, skatina pagarbą maistui ir aplinkai bei formuoja teigiamą požiūrį į valgymą, kartu diegiant mandagumo įpročius ir vertės suvokimą.

Sudarytos sąlygos ugdytis išskirtinių gabumų turintiems vaikams: dalyvauti tarptautiniame matematikos konkurse „Kengūra“, Mokyklos organizuojamame tradiciniame konkurse „Darželio talentukai“ ir kt. Supažindinimui su įvairiais objektais, jų tyrinėjimui naudojamos įvairios interaktyvios priemonės bei technologijos, įgyvendinama išmaniųjų technologijų naudojimo grupėje su vaikais projektinė veikla „Robotika“ pradedantiesiems ir pažengusiems.

Visais metų laikais organizuojamos edukacinės išvykos už Mokyklos ribų pėsčiomis, vietiniais, rajoniniais, tarpmiestiniais autobusais, traukiniu.

Bendruomenę apibūdina šie bruožai: atvira, besidominti naujausiais moksliniais tyrimais ir ugdymo metodais, susitelkusi, siekianti mokymosi ir asmeninio tobulėjimo.

1.7. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Mokykloje dirba kvalifikuota mokytojų ir pagalbos vaikui specialistų komanda: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, socialinis pedagogas, logopedai, specialusis pedagogas, fizinio, meninio ugdymo mokytojai.

Pedagogai yra motyvuoti nuolat tobulėti profesinėje srityje, o jiems sudarytos palankios sąlygos mokytis ir dalintis savo patirtimi. Jie aktyviai kelia kvalifikaciją įvairiuose kursuose, seminaruose, mokymuose. Dalijasi gerąja patirtimi tarpusavyje, su kolegomis iš savo rajono ir visos šalies dalyvaudami įvairiose konferencijose, organizuodami metodines dienas, vesdami atviras veiklas, rengdami šventes ir įvairius renginius.

Didelis dėmesys skiriamas personalo profesinės kompetencijos tobulinimui, šeimų telkimui ir švietimui. Kvalifikuota mokytojų komanda geba įvertinti ir ugdyti šiuolaikines vaikų kompetencijas, teikiant individualizuotą ir specializuotą pagalbą atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius. Mokytojai laikosi vieningos nuostatos: svarbiausia užtikrinti aktyvų vaiko dalyvavimą

darželio gyvenime. Vaikams sudaromos galimybės reikšti savo nuomonę, teikti siūlymus ir rinktis veiklas pagal savo interesus bei poreikius.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Planuojant ugdymo turinį, metodus, parenkant priemones, kuriant ugdymo aplinką, organizuojant ugdymo procesą, numatant pedagoginės sąveikos būdus, bendradarbiavimo su tėvais (globėjais), vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas, vadovautasi šiais principais:

1. **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

2. **vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.** Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

3. **žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

4. **sociokultūrinio kryptingumo principas.** Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

5. **integralumo principas.** Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių (18) gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių (1. Mūsų sveikata ir gerovė (fizinė, emocinė), 2. Aš ir bendruomenė (socialinė), 3. Tyrinėju ir pažįstu aplinką (pažinimo), 4. Aš kalbų pasaulyje (komunikavimo), 5. Kuriu ir išreiškiu (meninės raiškos)) tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

6. **įtraukties principas.** Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

7. **kontekstualumo principas.** Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

8. **vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

9. **lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.** Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

10. **reflektyvaus ugdymo(si) principas.** Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmiais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų

emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsveria autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

11. šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

Vadovaudamiesi šiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinamas vaikų ugdymo(si) kryptingumas, integralumas, veiksmingos ugdomosios sąveikos ir ugdymo(si) kokybė.

3. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAS

Ikimokyklinio ugdymo **tikslas** – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Įgyvendinant programą užtikrinsime lanksčias ugdymo(si) sąlygas, kurios skatina tiksle nusakytų vaikų galių auginimą.

Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai:

1. Užtikrinti darnų vaikų vystymąsi, atpažįstant ir tenkinant kiekvieno vaiko individualius ugdymo (si) poreikius, kurie priklauso nuo jo amžiaus, unikalios raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų ir sociokultūrinės aplinkos.

2. Plėtoti vaiko galias, įgyvendinant visuminį ugdymą ir integruojant inovatyvias programas, lanksčiuose edukaciniuose kontekstuose taikant vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamus pažangius mokymo(si) metodus, priemones, orientuotas į vaiko asmenybės ir pasiekimų auginimą visose 18 pasiekimų sričių.

3. Organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant dėmesingumo, dėkingumo, sąmoningo kvėpavimo praktikas, taip pat gamtai draugiškas veiklas, STEAM ir patirtinį mokymąsi, įskaitant projektus, tyrinėjimus, eksperimentus, išstvermės, muzikos žygius, pažintines išvykas ir diskusijas. Žaidimą ir kasdienį grupės gyvenimą laikant neatsiejama ugdymo dalimi.

4. Stiprinti vaikų fizinę ir socioemocinę sveikatą, sukuriant prielaidas sveikam ir aktyviam, savarankiškam ir saugiam, sėkmingam kiekvieno vaiko ugdymuisi;

5. Taikyti universalios dizaino mokymuisi prieigą, kaip visų ugdymo(si) sėkmės prielaidą.

6. Sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu(si) susijusiais asmenimis, vaiko pasiekimus, pagal juos modeliuoti ugdymo turinį.

7. Kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partnerystė grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo mokytojais ir kitais švietimo paslaugų teikėjais.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra pasiektas tikslas, įgyvendinti uždaviniai, vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį. Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymosi sritis (Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Aš kalbų pasaulyje, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Kuriu ir išreiškiu) plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus.

Užtikrinamas darnus visų pasiekimų plėtojimas, nors skirtingų ugdymosi sričių poveikis atskirų pasiekimų ūgčiai skirtingas.

4. UGDYMO SI TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra **visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla**. Juo vadovautasi kuriant ir atnaujinant Programą, išlaikant ir plėtojant savitą mokyklos ugdymo(si) modelį:

visuminis ugdymas(is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. Programoje modeliuojamas integralus, vientiso pasaulio vaizdo kūrimąsi sąlygojantis vaikų ugdymosi procesas, užtikrinamas balansas ir dermė tarp atskirų ikimokyklinio ugdymo(si) sričių, tarp ugdymosi ir ugdymo procesų;

universalus dizainas mokymuisi yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys:

- ✓ vaiko įsitraukimas į ugdomąją veiklą, sudominant ir sužadinant pozityvias emocijas;
- ✓ gilėjantis supratimas, gaunant ir tyrinėjant informaciją įvairiais būdais;
- ✓ įgytos patirties raiška, savarankiškai sugalvojant idėją, ją įgyvendinant, atspindint ar aptariant rezultatą;
- ✓ vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla yra pagrindinės, viena kitą papildančios ugdomosios veiklos.

Vaikų žaidimas yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamoms galios. Mokykloje plėtojama visos bendruomenės žaidimo kultūra, skatinanti žaisti, kurti ir bendradarbiauti. Siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis darant, veikiant: pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

Programos ugdymo(si) turinys, organizavimas, pedagoginių strategijų, ugdymo(si) metodų bei formų taikymo, aplinkų kūrimo sistema orientuota į vientisą vaikų pasiekimų plėtotę:

- ✓ pedagoginės strategijos ir mokymo(si) metodai orientuoti į vaiko asmenybės ir pasiekimų auginimą. Tarpusavyje derinamos įvairios pedagoginės ugdymo(si) strategijos: kuriami ugdymo(si) kontekstai, skatinamas spontaniškas vaikų mokymasis, ugdymas(is) vyksta per kūrybinę vaikų ir mokytojų sąveiką bei organizuoto ugdymo pedagogines strategijas. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai, nes ji turi nelygstamą vertę ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui(si);
- ✓ ugdymo(si) organizavimo formų, jų įvairovės taikymas atitinka vaikų raidą ir ugdymosi būdus. Ugdymo procese naudojamos inovatyvios, prasmingą vaikų ugdymą(si) skatinančios formos:

vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) lauko gamtinėje aplinkoje, tyrinėjimų laboratorijose, kūrybinės ateljė, atradimų stotelėse, pažinimo salose;

Tėvai (globėjai) įtraukiami į susitarimus dėl vaikų ugdymo(si) pasiekimų, proceso ir aplinkų:

- ✓ Mokykla atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai, susitaria dėl ugdymo(si) mokykloje ir šeimoje dermės;

- ✓ šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas.

Komandinio mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbo teikimo kryptys dėl paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms:

- ✓ mokytojai veikia iš anksto numatydami galimas kliūtis konkreitiems vaikams dalyvauti bendrai planuojamoje veikloje, kliūčių prevencijai iš anksto parinkdami vaikų ugdymosi poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę;

- ✓ švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą, jeigu vaikai patiria savitų ugdymosi sunkumų arba jų raida neatitinka amžiaus;

- ✓ švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymosi aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių;

- ✓ mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja, padėdami suprasti vaiko ugdymosi poreikius, veiksmingus, vaikui tinkamiausius ugdymo(si) būdus ir dalyvauti savo vaiko ugdyme šeimoje ir mokykloje;

- ✓ sprendžiant sudėtingus ugdymo(si) atvejus, plėtojant ugdytojų kompetencijas, aprūpinant mokyklos bendruomenę ir šeimas reikalingais ištekliais, mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

Ugdymo(si) aplinkos - tai fizinių, emocinių ir pedagoginių sąlygų visuma, kuri padeda ir skatina vaiko ugdymąsi. Mokytojai, kurdami ugdymo(si) aplinkas turi nuolat stebėti, kokie fiziniai ir pažintiniai aplinkos aspektai (priemonės ar veiklos) skatina vaikų ugdymąsi, o kokios nesukelia vaikų

susidomėjimo, todėl turi būti pakeistos. Mokytojai, pirmiausia įsiklausydami į vaikų nuomonę, kuria grupės aplinką, ją papildydami, keisdami, modifikuodami.

Fizinės ugdymo(si) aplinkos kūrimo aspektai:

1. Fizinė ugdymo(si) aplinka yra saugi ir pritaikyta kiekvieno vaiko individualiems poreikiams, ji padeda užtikrinti vaikų gerą savijautą (yra erdvė, skirta vaiko atsipalaidavimui, pabuvimui vienam, poilsiui).

2. Vaikai grupėje jaučiasi šeiminingais – patys gali keisti, transformuoti, pritaikyti grupės erdvę savo sumanymams.

3. Vaikai turi galimybę prasmingai veikti mokyklos lauko gamtinėje aplinkoje, užsiimti edukacine, pažintine, kūrybine veikla, tyrinėti.

Socialinės-emocinės ugdymo(si) aplinkos kūrimo aspektai:

1. Darni daugiaplanių ir dinamiškų tarpusavio sąveikų visuma (pedagogo sąveika su vaiku, jo tėvais, kitais Mokyklos pedagogais, vaiko sąveika su bendraamžiais).

2. Mokytojas kurdamas tinkamą socialinę-emocinę aplinką yra jautrus vaiko poreikiams, nuosekliai juo rūpinasi ir yra fiziškai ir psichologiškai lengvai pasiekiamas.

3. Grupės aplinkoje yra ženklų, atspindinčių pozityvių santykių modelius (nuotraukos, plakatai), vaikų gerai emocinei savijautai užtikrinti yra aiškūs (naudojami) grupės ritualai.

Pažintinės aplinkos kūrimo aspektai:

1. Pažintinės aplinkos kūrimas turi aiškų edukacinį tikslą.

2. Grupės aplinkoje atsispindi esamu momentu grupėje nagrinėjama tema ir/ar Mokykloje vykdomas projektas.

3. Ugdymo(si) tikslams gali būti panaudojama visa grupės, rūbinės ir Mokyklos koridorių fizinė erdvė – sienos, durys, langai, lubos.

4. Naudojant IT siekiami aiškūs ir konkretūs ugdymo(si) tikslai. IT priemonės parenkamos ir taikomos ugdymo(si) procese tikslingai ir tinkamai, laikantis vaiko fizinės ir psichikos sveikatos reikalavimų (naudojimo dažnumas, apimtis, ugdomosios medžiagos turinys ir t. t.).

5. Ugdymo(si) tikslams naudojamos edukacinės aplinkos už Mokyklos ribų. Mokyklos bendradarbiavimas su socialiniais partneriais suteikia galimybę vaikams ugdytis kitose aplinkose (vaikų ir jaunimo daugiafunkciniame centre, sporto mokykloje, prekybos centruose, odontologijos klinikoje, moksleivių namuose, grožio salone, juvelyrinių dirbinių dirbtuvėse, Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje ir kitose įstaigose) ir gali ženkliai praturtinti vaikų ugdomąją aplinką pažintiniais aspektais.

Vaikų ugdymas(is) vyksta Mokyklos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už mokyklos ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai ir kt.). Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus dėmesio centre yra vaikams aktuali, dėmesį patraukianti, skatinanti veikti, vaikų iniciatyvoms atvira, estetiškai patraukli aplinka. Kontekstams būdinga kryptinga vaikų veiklą inicijuojanti idėja ar iššūkis, mokytojui tikslingai parenkant ir tam tikru būdu išdėliojant priemones, sukuriančias netikėtumo momentą. Kontekstai skatina autentiškus vaikų sumanymus, palaiko ilgalaikį domėjimąsi ir gilina supratimą. Tame pačiame ugdymosi kontekste vaikai turi galimybę veikti ir save išreikšti skirtingai.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Pasirinkimai sukuria prielaidas rasti įvairioms savo turiniu veikloms, atliepia skirtingus vaikų interesus, gebėjimų lygį ir mokymosi būdų įvairovę.

Modeliuojant kontekstus kuriamos įvairiapusės veiklos galimybės: vaiko iniciatyvos pirmumas, kai mokytojas stebi vaiko domėjimąsi ir pasinaudoja spontaniškomis čia ir dabar susikūrusiomis situacijomis, praturtindamas jo patyrimą, dialoginis veikimas, mąstymas ir kūryba drauge, mokytojui sekant vaiko iniciatyvą, atvirosios veiklos idėjos pirmumas, kai mokytojas pasiūlo vaikams veiklą ir iniciatyvą veikti perleidžia vaikams.

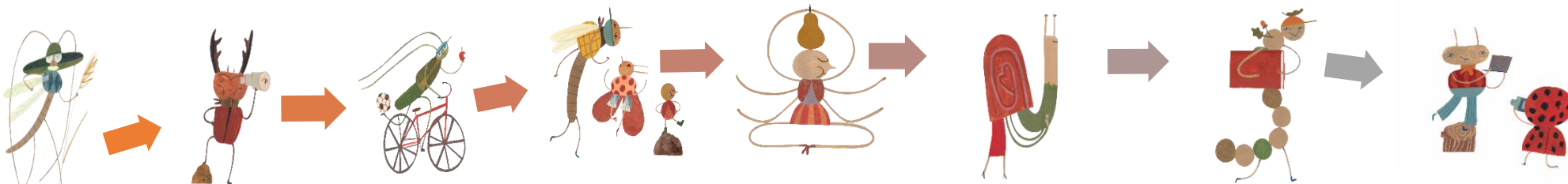
Kuriant ugdymo(si) kontekstus modeliuojama dialoginė vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų sąveika: iš anksto numatomi galimi komunikavimo su vaikais būdai ir priemonės vaikų aktyvumui paskatinti ir palaikyti. Mokytojai stebi, kuo vaikai domisi, ką geba, ir pritaiko kontekstą plėtoti pastebėtus vaikų interesus ir gebėjimus. Siekiant palaikyti dialogą, lanksčiai naudojamos priemonės: papildomoji medžiaga ir objektai, ugdymosi veiklos nuotraukos ir vaizdo medžiaga, vaiko veiksmų, atradimų įvardijimas, atvirieji klausimai, refleksijos.

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai iš anksto numato galimas vaikų veiklos kliūtis arba jos tampa matomos vaikams veikiant sukurtame kontekste. Iš anksto susitariama dėl priemonių ir būdų, kurie gali padėti vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, atlikti veiklą ir mokytis.

Kuriant kontekstus naudojamos esamos kultūrinės, socialinės ir gamtinės aplinkos, iš anksto tikslingai sumodeliuotos ugdymosi aplinkos ir ugdymosi situacijos, susikuriančios čia ir dabar. Aplinka keičiama, atsižvelgiant į vaikų gebėjimų ūgtį.

Ugdymo(si) kontekstuose, būdami vaikų elgesio ir veiklos modeliu, mokytojai pagal situaciją lanksčiai keičia savo vaidmenis, tapdami vaiko padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais, besimokančiais (žr. 4 pav.).

4 pav. Mokyklos kontekstai, aktualūs mokyklos ugdymo aplinkai.

Judraus patirtinio ugdymosi kontekstas

skatina vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį aktyvumą per įdomias ugdymosi situacijas, kurios apjungia vidaus ir lauko aplinkas, naudojant mobilią, papildytą įrangą ir priemones, skatinančias judesio tyrinėjimą saugios rizikos edukacinėje erdvėje. Vaikai **judriais būdais** dalyvauja visų ugdymosi sričių veiklose.

Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas

atliepia prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukdamas juos į aplinkos **tyrinėjimą**. Tai padeda giliau suprasti objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrandant įvairius pažinimo bei mokymosi būdus.

Žaismės kontekstas

erdvė, kurioje vaikai **žaidžia ir eksperimentuoja** judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote ir mintimis. Palaikomi netikėti vaikų tyrinėjimo būdai ir priimamos jų „neteisingos“ teorijos, įkvepiančios tęsti tiesos paieškas. Mokytojas jautriai atpažįsta, atliepia ir papildo šią vaikų žaismę, įtraukdamas kitus vaikus.

Universalaus dizaino mokymuisi konteksta

lanksti, visiems prieinama ugdymo(si) aplinka, leidžianti kiekvienam vaikui žaisti, patirti ir ugdytis. Aplinka žadina emocijas, skatina pasirinkti tyrinėjimo būdus, dirbti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų. Specialiųjų poreikių turintys vaikai jaučiasi lygiaverčiais dalyviais.

Kūrybinių dialogų kontekstas

žadina **vaizduotę, smalsumą ir nuostabą**, akcentuodamas patį **kūrybos procesą**. Vaikai patiria kūrybos laisvę, netikėtumą ir džiaugsmą įveikus kūrybinius iššūkius. Estetiška ir įvairi aplinka skatina vaikus tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti įvairius sprendimo būdus, improvizuoti ir kurti. Mokytojas, kaip kūrėjas, palaiko dinamišką kūrybos procesą, sudarydamas sąlygas vaikui laisvai ir spontaniškai veikti.

– papildo ir praplečia realybę skaitmeninėmis galimybėmis, skatinant vaikų **skaitmeninį sumanumą ir informatinį mąstymą**. Kuriami realios ir virtualios aplinkos sąveika grįsti kontekstai, saikingai naudojant skaitmenines priemones. Prioritetas teikiamas **patirtiniam realių objektų tyrinėjimui**, kūrybiškumui ir socialinėms sąveikoms. Skaitmeninės priemonės, turinčios vaizdo ir garso įvesties/išvesties įrangą, leidžia vaikams realioje aplinkoje pamatyti nematomus procesus, perkelti objektus į skaitmeninę erdvę, laisvę veikti, tyrinėti taisykles, įveikti

Kalbų įvairovės kontekstas

kuria ir palaiko įvairių komunikavimo būdų ir raiškos formų atsiradimą bei plėtrą. Tai apima teigiamų nuostatų į kalbų ir jos formų įvairovę ugdymą. Kontekstų kūrimui pasinaudojama mokykloje ar grupėje esama kalbų įvairovė, skaitmeninių technologijų galimybės, vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis bei kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis tiek viduje, tiek lauke.

Kultūrinių dialogų kontekstas

padeda vaikams kurti individualų tapatumą, įsitraukiant į vaikų subkultūrą ir kitas aplinkos kultūras. Šioje erdvėje vaikai patiria socialines ir kultūrinės sąveikas, per kurias pažįsta šeimos, mokyklos, bendruomenės, etninės grupės, šalies ir globalaus pasaulio kultūrinius ypatumus bei vertybes. Matydami įvairių kultūrų ženklus, simbolius, papročius ir elgsenas bei išbandydami skirtingas raiškos formas, vaikai ugdosi pozityvų požiūrį į įvairovę ir kitoniškumą.

4.1. Ikimokyklinio ugdymo(si) sritys

Programoje pateiktos vaiko raidą skatinančios visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritys: **„Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“** (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, 2023 m., suvestinė redakcija). Ugdymo(si) sričių turinys skirtas užtikrinti visuminį vaikų ugdymą(si), plėtojant vaikų pasiekimus aštuoniolikoje pasiekimų sričių.

Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo turinys formuojamas pritaikius Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programą, remiantis kiekvieno vaiko specifiniais poreikiais, V GK skiriama, individualius poreikius atliepiančia švietimo pagalba, PPT rekomendacijomis bei tėvų (globėjų) lūkesčiais.

Įtraukus ugdymas, taikant universalus dizaino principus, užtikrina visų vaikų aktyvų ir sėkmingą dalyvavimą ugdymo procese. Kuriant sąlygas, skatinančias vaiko įsitraukimą į veiklą, gilinant jo supratimą ir leidžiant vaikams išreikšti įgytą patirtį, sukuriamos prielaidos aktyviam, savarankiškam, sėkmingam kiekvieno vaiko ugdymuisi.

Visų vaikų dalyvavimą užtikrina įtraukus ugdymo(si) procesas, grindžiamas universalus dizaino mokymuisi prieiga, apimantis įsitraukimo, gilėjančio supratimo ir įgytos patirties raiškos procesus. Tai sukuria prielaidas aktyviam, savarankiškam, sėkmingam kiekvieno vaiko ugdymuisi. Sąlygos, skatinančios vaiko įsitraukimą į veiklą, gilėjančią jo supratimą ir įgytos patirties raišką, atskleidžiamos kiekvienos ugdymo(si) srities įvadinėje dalyje, atsižvelgiant į ugdymo(si) srities turinio ypatumus.

Programoje ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal prioritetizuojamas *vaiko galias*, siekiant 3-iojo ir 6-ojo pasiekimų žingsnio ir remiantis ikimokyklinio ugdymo pedagogams skirtomis rekomendacijomis „Žaismė ir atradimai“ bei „Patirčių erdvės“.

Mokyklos ugdymo(si) kontekstuose, kuriuose derinant spontanišką vaikų mokymąsi, kūrybinę vaikų ir mokytojų sąveiką bei organizuoto ugdymo pedagogines strategijas, vykdomos praktinės sveikatos stiprinimo, tvarumo, gamtosauginės, fizinio aktyvumo, ištvermės skatinimo, sąmoningumo ugdymo veiklos. Dalyvaujame respublikinės ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijos „Sveikatos Želmenėliai“ veikloje, įgyvendinamos EKO mokyklos tinklo, 2025–2030 m. sveikatos stiprinimo „Sveikatos beržynėlis“ programos, taikomi socialinių-emocijų įgūdžių ugdymo „Kimochi“ programos elementai.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“. Ugdymo sritys „Mūsų sveikata ir gerovė“ turinio aspektai, pasiekimų sritys, ugdymo proceso metu ugdomi gebėjimai (žr. 1 lentelę).

1 lentelė

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė turinio aspektai	Plėtojamos ugdymo pasiekimų sritys	Ugdomi gebėjimai
Fizinis aktyvumas	Kasdienius gyvenimo įgūdžius	Emocijų suvokimas ir raiška Tyrinėjimas Problemų sprendimas Kūrybiškumas Gebėjimas žaisti Mokėjimas mokytis
Sveika mityba	Fizinį aktyvumą	
Mano dienos ritmas	Savivoką ir savigarbą	
Kūno švara ir aplinkos tvarka	Savireguliaciją ir savikontrolę	
Saugaus elgesio įpročiai	–	

Ugdymo(si) gairės. Siekiama (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.):

- ✓ Harmoningo vaikų fizinio augimo, taisyklingos laikysenos, išlavėjusios stambiosios bei smulkiosios motorikos ir fizinių ypatybių, gebėjimo saugiai judėti pagal amžiaus galimybes, laikytis judėjimo ir poilsio ritmo, noro judėti ir įsitraukti į judriuosius žaidimus;
- ✓ paskatinti vaikus domėtis sveikatai palankiu maistu ir jo gaminimo būdais, ugdytis elementarius mitybos kultūros įgūdžius;
- ✓ padėti vaikams suprasti jų poreikius atitinkantį dienos ritmą ir jo laikytis. Tai padeda vaikams jaustis saugiams, energingiems, nepervargti, ugdo laiko suvokimą, suteikia jėgų ir drąsos išgyventi pokyčius;
- ✓ plėtojant vaikų supratimą apie sveikatos saugojimą siekiama didinti jų pasitikėjimą patiemis pasirūpinti savo higiena ir aplinkos tvarka bei estetika;
- ✓ padėti vaikams ugdytis saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis įpročius, saugoti savo ir kitų sveikatą.

Pasiekimų sritys Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai dėmenys:

vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai;

kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai;

saugaus elgesio įgūdžiai.

Vaiko pasiekimų ūgtis kasdienio gyvenimo įgūdžių pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – kasdieninio gyvenimo įgūdžiai	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai. Esant galimybei rinkasi sveikatai palankų maistą,	Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais.
	Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.

savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinį saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai.
	Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko.
	Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimėi. Žino pagalbos telefono numerį (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų srities – Fizinis aktyvumas dėmenys:

stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės;

smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija.

Vaiko pasiekimų ūgtis fizinio aktyvumo pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – fizinis aktyvumas	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinių nuostatų. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tiksliai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas.
	Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo.
	Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų srities – Savireguliacija ir savikontrolė dėmenys:

gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti;

savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas;

gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių.

Vaiko pasiekimų ūgtis savireguliacijos ir savikontrolės pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – savireguliacija ir savikontrolė	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.
	Pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Pats taiko įvairius nusiramimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas, vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų sritys – Savivoka ir savigarba dėmenys:

savo kūno pažinimas;

asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas;

bendrystės su šeima ir grupe jausmas;

kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas.

Vaiko pasiekimų ūgtis savivokos ir savigarbos pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – savivoka ir savigarba	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), su-pranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir	Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų.
	Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“.
	Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis.
	Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)

gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniaiais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.).
	Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis.
	Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų.
	Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“. Ugdymo(si) srities „Aš ir bendruomenė“ turinio aspektai, pasiekimų sritys, ugdymo proceso metu ugdomi gebėjimai (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.) (žr. 2 lentelę).

2 lentelė

Ugdymo(si) srities „Aš ir bendruomenė“ turinio aspektai	Plėtojamos ugdymo pasiekimų sritys	Ugdomi gebėjimai
Kas aš?	Savivoka ir savigarba	Tyrinėjimas
Emocijų ir elgesio valdymas	Emocijų suvokimas ir raiška	Problemų sprendimas
Aš tarp kitų	Savireguliacija ir savikontrolė	Kūrybiškumas
Žmonės ir bendruomenės	Santykiai su suaugusiaisiais ir vaikais	Gebėjimas žaisti
Mūsų praeitis, dabartis, ateitis	Socialinis ir kultūrinis supratingumas	Mokėjimas mokytis
Ugdymo pasiekimų sričių „Savivoka ir savigarba“, „Savireguliacija ir savikontrolė“ aprašymus žr. prie ugdymo(si) srities „Mūsų sveikata ir gerovė“ aprašymo.		

Ugdymo(si) gairės. Siekiama (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.):

- ✓ padėti vaikams plėtoti supratimą apie save kaip unikalų asmenį, kuris auga, keičiasi, įgyja vis daugiau savarankiškumo, galių ir pasitikėjimo savimi, mokosi priimti savo gyvenimui ir ugdymuisi aktualius sprendimus bei pasirinkimus;
- ✓ padėti vaikams išlavinti savireguliacijos procesus, įgalinančius kryptingai plėtoti asmenines savybes ir gebėjimus, valdyti impulsus, rizikingus poelgius, įveikti kliūtis bei iššūkius, valdyti santykių kūrimą ir mokymąsi;
- ✓ paskatinti vaikus užmegzti ir palaikyti asmeninius ryšius su kitais žmonėmis, tyrinėti savo ir kitų panašumus bei skirtumus, pratintis pagalvoti apie kitus ir jų poreikius, būti geranoriškus, draugiškus, mokytis bendrauti, bendradarbiauti, sugyventi;

✓ padėti vaikams atrasti kultūrinių reiškinių ir žmonių bei jų bendruomenių gyvenimo tyrinėjimo kelius, asmeniškai prasmingus dalyvavimo Mokyklos bendruomenėje būdus, ugdančius priklausymo bendruomenei, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmus;

✓ padėti vaikams tyrinėti praeitį, dabartį, ateitį bei suprasti žmonių gyvenimo bėgant laikui pokyčius.

Pasiekimų srities – Emocijų suvokimas ir raiška dėmenys:

savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas;

kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos;

savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas.

Vaiko pasiekimų ūgtis emocijų suvokimo ir raiškos pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – emocijų suvokimas ir raiška	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamai, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus.
	Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas, glosto, jei kitas nuliūdęs).
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis.
	Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas, pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti.
	Pradeda kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų srities – Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais dėmenys:

gebėjimas užmegzti ir palaikyti geranoriškus, pagarbius santykius su suaugusiaisiais ir kitais vaikais;

gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti;

gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus;

gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo.

Vaiko pasiekimų ūgtis santykių su suaugusiaisiais ir bendraamžiais pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos.
	Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam išitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai.
	Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus.
	Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai.
	Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų sritis – Aplinkos pažinimas dėmenys:

gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką;

gebėjimas pažinti gamtinę aplinką;

pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka.

Vaiko pasiekimų ūgtis aplinkos pažinimo pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – aplinkos pažinimas	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą	Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai).
	Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija).
	Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.

pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti.
	Ižvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Ižvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais.
	Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradeda jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu pasaulį“. Ugdymo(si) sritys „Tyrinėju ir pažįstu pasaulį“ turinio aspektai, pasiekimų sritys, ugdymo proceso metu ugdomi gebėjimai (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.) (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Ugdymo(si) srities „Mūsų sveikata ir gerovė“ turinio aspektai	Plėtojamos ugdymo pasiekimų sritys	Ugdomi gebėjimai
Mus supantys daiktai	Aplinkos pažinimas	Gebėjimas žaisti
Gyvybė	Matematinis mąstymas	Kūrybiškumas
Skaičiavimas ir modeliavimas	Skaitmeninis sumanumas	Emocijų suvokimas ir raiška
Matematiniai erdvės tyrinėjimai	Kalbų supratimas	—
Skaitmeninių technologijų pasaulis	Tyrinėjimas	—
	Problemų sprendimas	
	Mokėjimas mokytis	
Ugdymo pasiekimų srities „Aplinkos pažinimas“, aprašymą žr. prie ugdymo(si) srities „Aš ir bendruomenė“ aprašymo.		

Ugdymo(si) gairės. Siekiama (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.):

- ✓ padėti vaikams pažinti aplinkos daiktus, jų savybes ir paskirtį ir, remiantis jų vieta aplinkoje, orientuotis erdvėje;
- ✓ suteikti galimybę vaikams tyrinėti artimosios aplinkos gamtos objektus ir reiškinius, susipažinti su svetur egzistuojančios gyvybės įvairove ir padėti suprasti, kad gyvybė turi poreikių;

- ✓ padėti vaikams atrasti skaičių pasaulį, plėtoti jų supratimą apie skaičiavimo būdus ir jų taikymą savęs ir aplinkos pažinimui, problemų sprendimui;
- ✓ plėtoti vaikų suvokimą apie matematinius būdus erdviniams objektams pažinti ir įvairias išraiškos galimybes savo pastebėjimams apie jų formą, dydį (ilgį, tūrį), masę, padėti ir judėjimą tam tikra kryptimi apibūdinti;
- ✓ padėti vaikams įgyti skaitmeninio raštingumo ir informatinio mąstymo pradmenis.

Pasiekimų srities – Tyrinėjimas dėmenys:

gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti;

gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones;

gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus.

Vaiko pasiekimų ūgtis tyrinėjimo pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – tyrinėjimas	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Smalsauja, stebisi, atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta.
	Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija, tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus.
	Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas, džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats, kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar, kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi.
	Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes, objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja, iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui.
	Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo, remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus, siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų srities – Matematinis mąstymas dėmenys:

skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis;

mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas;

geometrinių modelių pažinimas;

vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas.

Vaiko pasiekimų ūgtis matematinio mąstymo pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – matematinis mąstymas	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram.
	Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan.
	Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę.
	Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį.
	Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5, pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendžiamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks, gali būti, įmanoma, kad įvyks, taip negali būti, niekada neįvyks.
	Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja.
	Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų srities – Skaitmeninis sumanumas dėmenys:

gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones;

elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas;

veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti;

saugus naudojimas išmaniaisiais įrenginiais.

Vaiko pasiekimų ūgtis skaitmeninio sumanumo pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – skaitmeninis sumanumas	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
	Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.
	Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai) Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. Igyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų srities – Mokėjimas mokytis dėmenys:

gebėjimas įsitraukti į dominančią veiklą;

pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą;

gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą;

gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultatą.

Vaiko pasiekimų ūgtis mokėjimo mokytis pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – mokėjimas mokytis	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
	Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir
	Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai) Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti.

koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka.
	Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą.
	Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.

Pasiekimų sritis – Problemų sprendimas dėmenys:

gebėjimas atpažinti ir įvardinti problemą;

gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti;

gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto sprendimo pasekmes.

Vaiko pasiekimų ūgtis problemų sprendimo pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – problemų sprendimas	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė.
	Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.
	Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisto, tobulina sprendimą.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti.
	Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą.
	Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų srities – Kalbų supratimas dėmenys:

gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką;

gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas prasmės;

domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais;

gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.

Vaiko pasiekimų ūgtis kalbų supratimo pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – kalbų supratimas	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra	Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų, supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda

nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus, greitai mokosi naujų žodžių.
	Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolių paveikslėlių, ženklų prasmę.
	Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais.
	Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakodamas keletą žodžių.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę, supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių.
	Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį.
	Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles, suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią, supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių, pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis.
	Domisi įvairiais rašytiniais teksta, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“. Ugdymo(si) srities „Aš kalbų pasaulyje“ turinio aspektai, pasiekimų sritys, ugdymo proceso metu ugdomi gebėjimai (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.) (žr. 4 lentelę).

4 lentelė

Ugdymo(si) srities „Aš kalbų pasaulyje“ turinio aspektai	Plėtojamos ugdymo pasiekimų sritys	Ugdomi gebėjimai
Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas	Kalbų supratimas	Tyrinėjimas Problemų sprendimas Kūrybiškumas Mokėjimas mokytis Emocijų suvokimas ir raiška Gebėjimas žaisti
Kalbinė raiška	Kalbinė raiška	
Kalbų įvairovė suvokimas	Skaitmeninis sumanumas	
Kalbinės tapatybės formavimasis	Meninė raiška	
	Aplinkos pažinimas	
<i>Ugdymo pasiekimų srities „Aplinkos pažinimas“, aprašymą žr. prie ugdymo(si) srities „Aš ir bendruomenė“ aprašymo. Ugdymo pasiekimų sričių „Kalbų supratimas“, „Skaitmeninis</i>		

sumanumas“, aprašymus žr. prie ugdymo(si) srities „Tyrinėju ir pažįstu pasaulį“. Ugdymo pasiekimų srities „Meninė raiška“ aprašymą žr. prie ugdymo(si) srities „Kuriu ir išreiškiu“.

Ugdymo(si) gairės. Siekiama (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.):

- ✓ skatinti vaikus klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, plėsti žodinės ir nežodinės kalbos supratimą, vaizdinės informacijos suvokimą, padėti įgyti rašytinės raiškos pradmenis;
- ✓ ugdyti vaikų kalbinės raiškos, bendravimo ir komunikacijos gebėjimus, apimančius žodinę ir nežodinę raišką, padėti įgyti rašytinės raiškos pradmenis;
- ✓ padėti vaikams tapatintis su savo šalies kalba ir kultūra, susipažinti su kalbų įvairove, ugdyti(s) kalbų įvairovės suvokimą, vertybines nuostatas, susijusias su įvairialypiais kultūriniais ir kalbiniais kontekstais, plėtoti kalbinę, tautinę ir pilietinę tapatybę.

Pasiekimų sritis – Kalbinė raiška dėmenys:

gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį;

gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones;

gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis.

Vaiko pasiekimų ūgtis kalbinės raiškos pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – kalbinė raiška	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.	2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius, inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus, vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes, taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas.
Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais,	Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos, suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus, išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas.
mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir	Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.
kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja, vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.), klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas, tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį, bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju.

	Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje, keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus, perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų.
	Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“. Ugdymo(si) srities „Aš kalbų pasaulyje“ turinio aspektai, pasiekimų sritys, ugdymo proceso metu ugdomi gebėjimai (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.) (žr. 5 lentelę).

5 lentelė

Ugdymo(si) srities „Kuriu ir išreiškiu“ turinio aspektai	Plėtojamos ugdymo pasiekimų sritys	Ugdomi gebėjimai
Žaidimo raiška	Estetinis suvokimas	Aplinkos pažinimas
Muzikos raiška	Meninė raiška	Kalbų supratimas
Šokio raiška	Gebėjimas žaisti	Kalbinė raiška
Dailės raiška	Kūrybiškumas	Problemų sprendimas
Teatro raiška	Tyrinėjimas	Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais
	Emocijų suvokimas ir raiška	Mokėjimas mokytis
<i>Ugdymo pasiekimų srities „Emocijų suvokimas ir raiška“, aprašymą žr. prie ugdymo(si) srities „Aš ir bendruomenė“ aprašymo. Ugdymo pasiekimų srities „Tyrinėjimas“ aprašymą žr. prie ugdymo(si) srities „Tyrinėjau ir pažįstu pasaulį“.</i>		

Ugdymo(si) gairės. Siekiama (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.):

✓ paskatinti vaikus žaismingai reikšti savo emocijas patirtis ir įspūdžius kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas ir būdus. Žaisdamas vaikas ugdomi savitus žaidybinius gebėjimus ir plėtoja vaizduotę, kūrybiškumą, stiprina improvizacinius įgūdžius, ugdomi simbolinį mąstymą ir socialinio bendravimo vertybinius pagrindus. Per žaidimus vaikai drauge konstruoja vaikų kultūrą;

✓ padėti vaikams tyrinėti garsų ir muzikos pasaulį, pažinti muzikos vertingumą, išbandyti įvairias muzikinės raiškos priemones ir būdus. Muzikinė veikla pratina girdėti, atkartoti dainuojant ir muzikuojant, kurti, siekti meistriškumo, ugdytis drausmingumą, suteikia saviraiškos galimybę, padeda patirti bendrumo jausmą muzikuojant drauge, gilina estetinį suvokimą. Per dainas, muzikinius žaidimus, ratelius ir kitokią muzikinę raišką vaikai susipažįsta su savo ir kitų tautų kultūros pavyzdžiais;

✓ padėti vaikams tyrinėti savo kūno judesių galimybes, plėtoti motorinių judesių ir kinestetinį intelektą, gerinti kūrybinį ir kritinį mąstymą, pasitikėjimą, ištvermę ir toleranciją. Šokant atrasti galimybes derinti laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažinti su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, mėginti kurti choreografines kompozicijas, puoselėti judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam;

✓ padėti vizualinės raiškos priemonėmis vaikams išreikšti save, savo jausmus, emocijas, potyrius, savo pasaulio matymą ir supratimą apie tam tikrus reiškinius, plėtoti vaizdinį ir erdvinį mąstymą, kūrybingumą. Dailės raiška padeda atrasti ir plėtoti vaikų autentišką vaizdavimo stilių;

✓ padėti vaikams tyrinėti ir pažinti teatrinių raiškos formų įvairovę, patiems išbandyti skirtingas teatrinės raiškos priemones. Vaidybinės improvizacijos pasitelkiant savo kūno judesius, muzikavimą, spontanišką dainavimą bei kuriant improvizacinius teatro vaidinimus sau ir draugams, plėtoja vaikų kūrybiškumą ir pagilina estetinį pasaulio pažinimą teatro meno formomis.

Pasiekimų sritys – Meninė raiška dėmenys:

tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas;

raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais;

menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.

Vaiko pasiekimų ūgtis meninės raiškos pasiekimų srityje:

vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje:

Pasiekimų sritis – meninė raiška	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinių nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais.
	Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“.
	Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis.
	Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti, įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tiksliai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus.
	Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje:

Pasiiekimų sritis – meninė raiška	Pasiiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius, paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos.
	Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Spontaniškai dainuoja „arioso“ dainas, kuriose platesnis diapazonas, juntamas metras ir reguliariai pasikartojantys ritmo dariniai, panaudojamos frazės iš išminktų dainų. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius.
	Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai, greitai – lėtai, linksmi – liūdnai). Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje. Noriai muzikuoja individualiai ir grupėje.
	Pasiiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina, grupuoja garsus. Išbando grojimą smulkesnės motorikos įgūdžių reikalaujančiais muzikos instrumentais.
	Dainuoja (vienas, poroje ar grupėje) sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus (melodiją, ritmą, harmoniją, tembrą, tempą ir dinamiką). Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus.
	Vartoja vis daugiau muzikos sąvokų, sugeba atlikti ir supaprastintu būdu pavaizduoti ketvirtines, aštuntines ir pusines natas bei pauzes. Išklauses muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. Dalinasi įspūdžiais, užduoda klausimus apie matytus koncertus, aptaria atlikėjų ir klausytojų vaidmenis gyvai atliekant muziką (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje:

Pasiekimų sritis – meninė raiška	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.
	Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyti kryptimi koordinuotai judėti su kitais. Vienu metu judina kelias kūno dalis. Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas.
	Natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. Šoka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius (tiltelius, grandinėles). Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. Padedamas mokytojo grafiškai fiksuoja savo sukurto šokio eigą. Apibūdina savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą. Aiškina, kodėl kitų sukurti šokiai patiko ir kuo jie įdomūs, nusako, kur ir kada mato šokį savo aplinkoje, mokykloje ir už jos ribų (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje:

Pasiekimų sritis – meninė raiška	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas.
	Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis.
	Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais, drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis. Dalinasi savo teatre patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų sritis – Estetinis suvokimas dėmenys:

nusiteikimas estetišiems potyriams ir džiaugsmui;

aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei;

jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais.

Vaiko pasiekimų ūgtis estetinio suvokimo pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – estetinis suvokimas	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinių nuostata. Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetišius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius.
	Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru, šviesu – tamsu, tylu – garsu).
	Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti.
	Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška.
	Pasakoja apie matytus dailes kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką, gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų srities – Kūrybiškumas dėmenys:

kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas;

kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas);

savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas.

Vaiko pasiekimų ūgtis kūrybiškumo pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – kūrybiškumas	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinių nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas	Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo.
	Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atradamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus.
	Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus.

kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina.
	Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

Pasiekimų srities – Gebėjimas žaisti dėmenys:

gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais;

gebėjimas įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę;

gebėjimas kurti žaidimo siužetą;

gebėjimas žaidime laikytis prisiimto vaidmens.

Vaiko pasiekimų ūgtis gebėjimo žaisti pasiekimų srityje:

Pasiekimų sritis – gebėjimas žaisti	Pasiekimų žingsniai 1-3 metai (nurodyti 3 žingsnio pasiekimai)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmiais.
	Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui.
	Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą.
	Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinių ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.
	Pasiekimų žingsniai 4-6 metai (nurodyti 6 žingsnio pasiekimai)
	Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis.
	Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus.
	Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu.
	Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose (išsamiau žr. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės 2023 m.).

5. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaikų ugdymo(si) pažanga apibrėžiama kaip vaiko raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai.

Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas – tai nuolatinis ir sistemingas procesas, apimantis informacijos apie vaiko ugdymosi ypatumus, daromą pažangą ir individualius gebėjimus rinkimą, kaupimą, analizę ir apibendrinimą.

Šio vertinimo tikslas – ne tik padėti vaikui nuosekliai ugdytis ir bręsti kaip asmenybei, bet ir, remiantis nustatytais ugdytinių gebėjimais, numatyti tolesnes ugdymo(si) kryptis. Taip pat, vertinimas padeda atskleisti Mokyklos veiklos efektyvumą ir sėkmę, užtikrinant geriausią įmanomą paramą kiekvienam vaikui.

Vaiko pasiekimų vertinimas yra esminė mokytojo darbo dalis, leidžianti atliepti vaiko raidą atitinkančius pedagoginius lūkesčius, grįstus nacionaliniais ikimokyklinio ugdymo tikslais. Vertinimo planavimas suteikia mokytojui galimybę tikslingai dirbti, atsižvelgiant į individualias vaikų ir (arba) jų grupių reikmes.

Vertinimas remiasi vaiko prigimtinėmis galiomis, turimomis žiniomis, įgūdžiais, interesais bei patirtimi, apimdamas visas vaiko raidos sritis ir siekdamas holistinės vaiko raidos. Taip pat, būtina atsižvelgti į vaiko raidos netolygumo principą, kuris numato, kad skirtingos raidos sritys vystosi nevienodai ir ne vienu metu.

Vaiko pasiekimai vertinami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų apraše nurodytas 18 pasiekimų sričių. Jei vaikui yra nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai, vertinimas vykdomas pagal jam pritaikytą programą.

Vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės:

- ✓ geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį;
- ✓ kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą;
- ✓ nuosekliai vertinti mokytojo ir kitų ugdytojų sąveiką su vaikais, taikomų pedagoginių strategijų ir metodų, sukurtos aplinkos, paramos ir pagalbos vaikams poveikį kiekvieno vaiko pažangai;
- ✓ kryptingai tobulinti Mokyklos Programą, remiantis mokyklos vaikų pažangos stebėseną;

✓ derinti vaiko, tėvų (globėjų), mokytojų, mokinio padėjėjų, švietimo pagalbos specialistų lūkesčius dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų ugdymo(si) proceso dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą;

Vertinant vaikų pasiekimus, kiekvienas vaikas pripažįstamas kaip asmuo, turintis unikalių gebėjimų, stiprybių, poreikių ir interesų. Vaiko pasiekimų vertinimas turi būti siejamas su:

- ✓ vaiko pažinimu;
- ✓ ugdymo planavimu;
- ✓ nuolatiniu ugdymo(si) proceso stebėjimu;
- ✓ ugdymo(si) proceso veiksmingumo vertinimu;

Vertinimo procesas yra trijų etapų:

- ✓ duomenų surinkimas (vaiko darbeliai, dokumentuoti vaikų pokalbiai, žaidžiančių vaikų stebėjimo užrašai ir kt.);
- ✓ duomenų interpretavimas, kuriuo remiantis priimamas sprendimas;
- ✓ planavimas tolimesnės ugdymo(si) veiklos ir tinkamas rezultatų pateikimas vaikui, tėvams.

Ilgalaikis vaiko stebėjimas yra pagrindas vaiko pasiekimų vertinimui. Kartu naudojami ir kiti duomenų rinkimo metodai (pvz., vaiko veiklos rezultatų analizė, pokalbis su juo). Stebėjimo ir vertinimo medžiaga dokumentuojama: kaupiami vaiko dailės ir kiti darbeliai, sukurtos knygelės, pasakojimai, samprotavimai, išsakytos idėjos, darbelių nuotraukos, pedagogo refleksija apie vaiko pasiekimo lygį, daromą pažangą ir ugdymo perspektyvą. Duomenys apie vaiko pasiekimus renkami skirtingose vaiko veiklose (žaidžiant, bendraujant, atliekant darbelį) ir peržiūrimi, pagal grupėje dirbančių pedagogų susitarimą. Mokytojas ugdo vaikų gebėjimą įsivertinti, pvz., moko pamatyti atskirus savo veiklos aspektus, pastebėti detales, pasakyti savo nuomonę. Kartu su mokytoju vaikas formuoja savo veiklos aplanką (*portfolio*), atrinkdamas ir aptardamas savo darbelius.

Praktikos pavyzdžiai (žr. ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika, 2021):

- ✓ Mokytojas sistemingai stebi ir fiksuoja vaikų pasiekimus, dokumentuoja vaikų daromą pažangą.
- ✓ Mokytojas, švietimo pagalbos specialistai, administracija ir šeimos nariai dalijasi informacija apie vaiko daromą pažangą.
- ✓ Mokytojas į vertinimo ir planavimo procesą įtraukia švietimo pagalbos ir kitus specialistus, siekdamas suteikti veiksmingą ir tikslingą pagalbą.

Ugdymo(si) pasiekimų vertinimo etapai

Pradinis vertinimas kiekvienam vaikui atliekamas pradėjus lankyti Mokyklą. Šio etapo metu atidžiai stebima vaiko adaptacija naujoje aplinkoje, fiksuojami jo įgūdžiai, gebėjimai ir individualūs poreikiai, kurie tampa atspirties tašku tolimesniam ugdymui.

Nuolatinis stebėjimas ir fiksavimas. Ugdymo(si) procese mokytojai nuolat taiko įvairius pasiekimų ir pažangos vertinimo metodus. Tai apima:

- ✓ Tiesioginį stebėjimą kasdienėje veikloje.
- ✓ Vaiko veiklą ir darbėlių analizę (piešinius, lipdinius, konstravimo darbus ir kt.).
- ✓ Pokalbius su pačiu vaiku, skatinant jį pasakoti, diskutuoti, stebint jo pokalbius su kitais vaikais, nežodinius komunikacijos būdus ir formas (jei vaikas dar nekalba) su kitais vaikais.
- ✓ Individualių užduočių pateikimą.
- ✓ Vaiko kūrybinių darbų ir projektų ar kitos veiklos rezultatų pateikimą.

Surinkta informacija (nuotraukos, garso ar vaizdo įrašai) keliama į elektroninį dienyną „Mūsų darželis“ ir kruopščiai kaupiama vaiko aplanke (portfolio).

Aukščiau aprašytas **formuojamasis vertinimas** yra nuolatinis procesas, vykstantis viso ugdymo metu, ir yra neatsiejama mokymo bei mokymosi dalis. Jis skirtas stebėti vaiko pažangą, pastebėti individualias mokymosi reikmes ir teikti tiesioginį grįžtamąjį ryšį. Šis vertinimas leidžia operatyviai koreguoti ugdymo strategijas, siekiant užtikrinti geriausią vaiko ugdymosi eigą, o surinkti duomenys padeda nedelsiant reaguoti į vaiko stiprybes ir tobulintinas sritis, skatinant nuolatinį tobulėjimą.

Apibendrinamasis pasiekimų įvertinimas ir aptarimas.

✓ Išsamus I ir II pusmečių vertinimas atliekamas du kartus per metus – 1 vertinimas **iki spalio 15 d.**, II - **iki gegužės 15 d.** Šio vertinimo metu apibendrinami vaiko pasiekimai ir pažanga, o surinkti duomenys suvedami į elektroninį dienyną.

✓ Vaikų pasiekimai pateikiami aprašomuoju būdu, trumpais, konkrečiais komentarais. Juose aiškiai įvardinamos vaiko stiprybės, pasiekimai ir sritys, kurias reikia tobulinti.

✓ Kai vaikas pereina iš ikimokyklinio į priešmokyklinio ugdymo grupę, visa informacija apie jo pasiekimus yra perduodama būsimam priešmokyklinio ugdymo grupės mokytojui, užtikrinant sklandų tęstinumą.

✓ Vaiko pasiekimai individualiai aptariami su tėvais (globėjais), teikiant grįžtamąjį ryšį ir aptariant tolesnes ugdymo kryptis.

✓ Esant poreikiui, į šiuos aptarimus įtraukiami Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai ar administracijos atstovai, siekiant užtikrinti visapusišką ir kompleksinę pagalbą vaikui.

✓ Gegužės mėn. vaikų ugdymo pasiekimų apibendrinimo rezultatai aptariami pedagogų tarybos posėdyje.

✓ Sukaupta informacija toliau naudojama tikslingam ugdymo veiklos planavimui, bendradarbiavimui su tėvais (globėjais), sklandaus vaiko perėjimo į priešmokyklinio ugdymo programą užtikrinimui.

Mažeikių lopšelio-darželio „Berželis“ ikimokyklinio ugdymo programos darbo grupė:

- 1) Rosita Juočerienė – direktoriaus pavaduotoja ugdymui;
- 2) Aušra Glodenienė – ikimokyklinio ugdymo mokytoja;
- 3) Erika Jonauskienė – priešmokyklinio ugdymo mokytoja;
- 4) Valdonė Raudonienė – ikimokyklinio ugdymo mokytoja;
- 5) Virginija Petkevičienė – ikimokyklinio ugdymo mokytoja;
- 6) Kornelija Kekienė – fizinio ugdymo mokytoja;
- 7) Violeta Gineitienė – socialinė pedagogė.